

EP-választások 2014: magyar jelöltek

A közép-európai országok Európai Unióhoz történt csatlakozása óta eltelt tíz év nyilvánvalóvá tette, hogy önmagában az EU-s tagság nem jelent garanciát a kisebbségvédelem területén, ám az Európai Parlament nyújtotta nyilvánosság elősegíti a külhoni magyar közösségek érdekeinek, ügyeinek hatékonyabb képviselését. A nemzetpolitika számára a május 22-25. között az Európai Unió valamennyi országában sorra kerülő európai parlamenti választások legfontosabb kérdése, hogy a következő ötéves ciklusban mennyi külhoni magyar képviselő lesz jelen az EP-ben.

2004-ben még csak a felvidéki magyarok küldhettek képviselőket az Európai Unió parlamentáris testületébe, majd Románia 2007-ben történő csatlakozását követően az országban megrendezett időközi EP-választáson az erdélyi magyarok számára is megnyílt ennek lehetősége. Ebben a ciklusban (2004-2009) Felvidéket a Magyar Koalíció Pártja (MKP) két politikusa, Bauer Edit és Duka-Zólyomi Árpád, az erdélyi magyar közösséget pedig a 2007-es választáson független jelöltként induló Tőkés László, valamint Winkler Gyula és Sógor Csaba, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) politikusai képviselhették. Ekkor volt még egy erdélyi magyar a testületben, a Nemzeti Liberális Párt (PNL) listáján a csíkszeredai Csibi Magor szerzett mandátumot. Ő azóta visszavonult a politikai élettől, jelenleg a WWF Románia elnöke.

A most véget érő ötéves ciklusban is öt képviselője volt az EP-ben a külhoni magyaroknak. 2009-ben az MKP meg tudta ismételni 2004-es eredményét, 11,33 százalékos támogatottság mellett Bauer Edit és Mészáros Alajos került be a felvidéki párt színeiben a parlamentbe. Erdélyben az RMDSZ és az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (EMNT) közti együttműködés eredményeként került sor a Magyar Összefogás Listája felállítására, mely a választáson a voksok 8,92 százalékát szerezte meg. Ez a lista ugyanakkor jogilag az RMDSZ listája volt, közös lista felállításáról azért sem lehetett szó, mivel az EMNT nem párt, hanem egyesület. Az EP-be listavezetőként az EMNT-t vezető Tőkés László jutott be, valamint az RMDSZ színeiben megtarthatta mandátumát Winkler Gyula és Sógor Csaba.

Az elmúlt tíz évben a külhoni magyar képviselők szoros együttműködésben dolgoztak a Fidesz-KDNP képviselőivel, lévén ugyanazon európai pártcsalád, az Európai Néppárt sorait erősítik az EP-ben. Az együttműködés várhatóan a következő ciklusban tovább fog erősödni, ugyanis a 2014-2019 közti időszakra megteremtődött annak lehetősége, hogy Felvidék és Erdély mellett a két másik nagy régió, Kárpátalja és Vajdaság magyarsága is képviseltesse magát az Európai Parlamentben. A Fidesz-KDNP pártszövetség ugyanis bejelentette, nemzeti listát állít a választásokra, melyen a külhoni nemzetrészek képviseltethetik magukat. Erdélyt a listán harmadik helyen szereplő Tőkés László, a nyugati magyarságot az 1950 és 2004 között az Egyesült Királyságban élő, 2004 óta a Fidesz színeiben EP-képviselőként

tevékenykedő Schöpflin György képviseli majd, aki a listán a hetedik helyet kapta. Schöpflin György kapcsán kiemelendő, hogy tudományos munkássága számos ponton kapcsolódik a kisebbségvédelem területéhez, hiszen professzorként fő kutatási területe a politikaelmélet, ezen belül a nacionalizmus, a nemzeti mivolt, illetve a nemzeti kisebbségek kapcsolatrendszere. Ugyancsak „befutónak” számító helyet kaptak Kárpátalja és Vajdaság jelöltjei: a nemzeti lista 9. helyét Bocskor Andrea, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanára, 10. helyét pedig Deli Andor, a Vajdasági Autonóm Tartomány kormányának alelnöke, tartományi oktatási, közigazgatási és nemzeti közösségi titkár foglalja el. A kormánypártoknak az áprilisi parlamenti választásokon elért eredménye alapján a Magyarország által betölthető 21 EP-mandátumból 10-12 képviselői hely megszerzésére lehet reális esélye, azaz az uniós szintű nemzeti érdekérvényesítés aktív résztvevői lesznek várhatóan a kárpátaljai és a vajdasági magyarok képviselői is.

A Fidesz-KDNP listájának 21., szimbolikus helyén a felvidéki Gubík László, a Magyar Közösség Pártja (MKP) ifjúsági szervezetének, a Via Nova Ifjúsági Csoportnak az elnöke szerepel. Gubík László, aki első felvidéki magyarként nyíltan vállalta a magyar állampolgárság felvételét, és akit emiatt megfosztottak szlovák állampolgárságától, maga is úgy fogalmazott, hogy „egy szimbolikus helyre egy szimbolikus felvidékit” jelöltek. Jelen helyzetben egyébként éppen a felvidéki magyarok EP-képviselésének jövőbeli alakulása tartogatja a legtöbb kérdést. 2009-ben, a Magyar Koalíció Pártjából kilépő képviselők által megalakított Most-Híd megjelenésével az addigi, 1998 óta meglévő egység megbomlott. Az etnikai alapú pártpolitizálást elhagyó Most-Híd a 2010-es és a 2012-es parlamenti választáson is jobb eredményt ért el, mint a magát továbbra is etnikai pártként meghatározó, a nevét időközben Magyar Közösség Pártjára módosító MKP. A két parlamenti választáson a bejutáshoz szükséges ötszázalékos küszöböt el nem érő MKP számára rendkívül fontos, hogy a most sorra kerülő EP-választáson megtartsa brüsszeli képviselését. Míg azonban a 2004-es és a 2009-es európai parlamenti választásokon egyedüli pártként versengett a felvidéki magyarok voksaiért – a legnagyobb ellenfele a választásokat kísérő közöny volt; a részvételi arány országosan még a húsz százalékot sem érte el –, addig az idei választáson több versenytársa is akadt. A Magyar Közösség Pártja listájának élén Csáky Pál, az MKP korábbi elnöke, 1998-2006 között emberi jogokért és kisebbségekért felelős miniszterelnök-helyettes áll. Őt követi Farkas Iván, a párt gazdasági és régiófejlesztési alelnöke, a harmadik helyet pedig Horony Ákos, a Jogsegélyszolgálat jogásza foglalja el. Csak magyar nemzetiségű jelöltekkel vág neki a választásnak az új tömörülésként jelentkező, marginális támogatottsággal bíró Magyar Kereszténydemokrata Szövetség (KDSZ) is. A magyarlakta járásokban minden bizonnyal a Most-Híd lesz az MKP legjelentősebb kihívója; a szlovák-magyar vegyes párt listájának első három jelöltje Simon Zsolt, Nagy József és *František Šebej*. *A legutóbbi közvélemény-kutatások szerint várhatóan az MKP és a Most-Híd is átlépi az ötszázalékos küszöböt az EP-választáson, ugyanakkor az országos felméréseket fenntartással kell kezelni. Amennyiben valóban mindkét párt képviseltetheti majd magát Brüsszelben, kérdés, képviselőik közt lesz-e együttműködés. A Szabadság és Szolidaritás (SaS) liberális párt listájának ötödik helyén Petőcz Kálmán, a Szlovák Helsinki Bizottság elnöke található. Petőcz elmondta, magyar politikusként méreti meg magát a választáson, de*

azért nem a Most-Híd vagy az MKP listáján indul, mert azok a konzervatív pártcsoport tagjai, ő pedig politikai múltját és meggyőződését tekintve is liberális.

Erdélyben az európai parlamenti választásokon nincs versenyhelyzet, egyetlen listán szerepelnek erdélyi magyarok. Tőkés László Fidesz-listán való indulásával eldönt, hogy az Erdélyi Magyar Néppárt nem állít listát. A Magyar Polgári Párt (MPP) pedig az RMDSZ-szel kötött egyezség értelmében támogatja a Szövetség listáját, amelynek első két helyén az eddigi európai parlamenti képviselők, Winkler Gyula és Sógor Csaba találhatók. A jelenlegi közvélemény-kutatási adatok két befutó helyet mutatnak reálisnak az RMDSZ számára, ugyanakkor – akárcsak Felvidék esetében – az országos felméréseket mindig fenntartásokkal kell kezelni. Az eredmények alakulásában a legnagyobb szereppel a választásokon való részvételi hajlandóság bír. A 2007-es és a 2009-es választásokon azért lehetett három képviselője az erdélyi magyarságnak, mert a magyar választók jóval nagyobb arányban vettek részt a szavazáson, mint a román pártokra szavazók. A közel kilenc százalékos eredményt – külön és együtt indulva is – így lehetett elérni, 2014-ben azonban korántsem biztos, hogy sikerül ilyen mértékben mozgósítani a magyarokat. Mivel a román pártok ezt a választást az őszi elnökválasztás főpróbájaként és az egymás közötti erőviszonyok felméréseként fogják fel, érdekük a választók mozgósítása, így az országos részvételi arány várhatóan magasabb lesz a 2007-esnél és a 2009-esnél. Ez esetben pedig – ha a magyarok mozgósítása nem sikerül –, akkor könnyen az öt százalékos bekerülési küszöb alá csúszhat az RMDSZ-listája. A három erdélyi magyar politikai erő választásokhoz való hozzáállása egyelőre ambivalens: az RMDSZ a választás fontosságát és a magyarok mozgósítását hangsúlyozza, a vele szövetségben levő MPP politikusai nem nyilatkoznak a kérdésben, az EMNP vezetői közül pedig néhányan arról beszélnek, hogy Tőkés László Fidesz-listán való harmadik helye garantálja az erdélyi magyarság képviseletét az Európai Parlamentben, ezért nem fontos a részvétel a választásokon.

Az elmúlt tíz évben a Kárpát-medencei magyar képviselők munkájának eredményeként a kisebbségek kérdése, a külföldi magyar közösségeket érintő legfontosabb problémák folyamatosan szerepeltek az Európai Parlament, illetve annak szaktanácsadói napirendjén. Így például a vajdasági magyarokat ért atrocitások, a temerini fiúk esete, a kollektív bűnösség kérdése Szerbiában és Szlovákiában, a szlovák nyelvtörvény, a kettős állampolgárság ügye, az erdélyi autonómia, a szimbólumhasználat, a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem körüli viták, a Mikó-ügy kérdése vagy a romániai közigazgatási átszervezés témájában is felszólaltak a képviselők. Jelentős munkát végez az Európai Parlament Kisebbségi Munkacsoportja (Intergroup for Traditional Minorities, National Communities and Languages), melynek alapvető célja, hogy az őshonos nemzeti kisebbségek, a regionális és kisebbségi nyelvek, illetve az alkotmányos régiók érdekeinek képviseletét megjelenítse az európai politizálásban, rávilágítson ezen közösségeket érő sérelmekre, és fellépjen a közösségek támogatásáért.

A 2014-es választásokat követően kezdődő ötéves ciklusban a Fidesz-KDNP nemzeti listájának köszönhetően, az MKP és az RMDSZ jó szereplése esetén, a Kárpát-medencei

magyarság megerősítve képviseltetheti magát az EP-ben. Az Európai Parlament szerepe egyre fontosabb nemcsak az európai döntéshozatali rendszerben, hanem az európai nyilvánosság tekintetében is. A nemzeti kisebbségek problémáinak rendezése szempontjából az elkövetkező időszak kedvező lehet, hiszen egyre több olyan dokumentumot fogadtak el az európai intézmények, amelyekre hivatkozási pontként lehet tekinteni a továbbiakban. A külhoni magyarság európai parlamenti képviselőtének ezért is nagy a jelentősége, hiszen Európa számára ez erősítheti meg leginkább a nemzeti kisebbségi kérdésre való nagyobb odafigyelés létjogosultságát.